

N:o 48.

Ank. till Riksd. Kansli den 29 Mars 1881, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om förhöjning i det till
Riksdagsbibliotekarien utgående arfvode.*

(R. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt, till Stats-Utskottet remitterad motion (N:o 138) har herr *J. Johansson* från Bergsäng framställt förslag om förhöjning i det till föreståndaren för Riksdagens bibliotek utgående arfvode samt om rätt för honom att åtnjuta semester.

I motionen har Herr Johansson förmält, hurusom Rikets Ständer vid 1847—1848 årens riksdag beslutat inrättandet inom sitt hus af ett arkiv samt till inköp af böcker dertill och öfriga till dess bildande och förökande nödvändiga utgifter anvisat ett belopp af 1,500 rdr. Till komplettering och utvidgande af biblioteket hade hvardera af de följande Riksdagarne anvisat 750 rdr. Vid 1859—1860 årens riksdag ökades detta anslag till 800 rdr, och vid 1862—1863 årens riksdag förhöjdes detsamma till 800 rdr *om året*.

Enligt ett år 1866 af Riksdagen fattadt beslut skulle alla skrifna handlingar bilda ett arkiv, samt alla böcker och kartor ett bibliotek, till förökande af hvilket sistnämnda anvisades ett årligt anslag af 900 kronor, hvilket anslag från år 1875 höjdes till 2,000 kronor. Så väl genom dessa anslag som genom gåfvor och byten hade biblioteket vunnit en sådan tillväxt att, då år 1866 detsamma innehölle omkring

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 4 Saml. 1 Afd. 27 Häft.

3,000 band, så vore detta antal i närvarande stund nära fyrdubbladt. Biblioteket bestode nemligen nu af närmare 12,000 band.

År 1867 hade Riksdagen fastställt ännu gällande stadganden rörande arkivet och biblioteket. Enligt desamma skulle biblioteket under riksdag hållas tillgängligt hvarje söckendag klockan 10—2 och 5—7, samt, då statsrevisorerna vore församlade, på de tider, som Fullmäktige i Riksgäldskontoret, efter derom af Revisorerna gjord framställning, egde att bestämma. Riksdagsmännens olika lefnadsvanor föranledde dock dertill att biblioteket behöfde hållas öppet, så vidt möjligt vore, hela dagen, hvilket ock i allmänhet plögade vara fallet, äfvensom att tillträde dit, tack vare bibliotekariens tillmötesgående, lemnats på söndagarne. Mellan riksdagarne egde de af Kongl. Maj:t tillförordnade komitéer att, efter anmälan hos bibliotekarien, begagna sig af arkivets och bibliotekets samlingar. Härförutan hade dessa samlingar hållits för kyrkomötet tillgängliga på tider, som kyrkomötet begärt. En gifven följd af dessa med flere i motionen omförmälda förhållanden hade varit att bibliotekarien funnit nödigt att af egen drift och intresse för saken hålla biblioteket öppet äfven mellan riksdagarne vissa timmar i hvarje vecka, och den 27 November 1879 hade Fullmäktige i Riksgäldskontoret föreskrifvit, att detsamma skulle hållas tillgängligt vissa dagar på bestämda tider.

Uti skrifvelse den 8 Februari 1866 hade Fullmäktige uttalat den åsigt, att intill dess arkivet och biblioteket vunnit ett sådant omfång, att anställandet af en särskildt aflönad bibliotekarie vore af nödvändigheten påkalladt, befattningen med den omedelbara vården om och tillhandahållande af der förvarade böcker och handlingar kunde, mot erhållande af fri bostad vid biblioteket och arfvode under riksdagarne, ombesörjas af någon tjänsteman vid Riksgäldskontoret, som Fullmäktige dertill utsåge, hvilken åsigt ock af Riksdagen gillades och vann tillämpning i de år 1867 utfärdade stadganden. Samma år hade Fullmäktige uppdragit nämnda befattning åt den tjänsteman, som alltsedan år 1858 haft sig densamma anförtrodd. Arfvodet, som år 1867 bestämdes till 8 rdr 25 öre per dag under riksdag, och således till omkring 990 rdr per år, hade år 1875 förhöjts till 10 kronor för dag, eller i rundt tal till 1,200 kronor per år, beroende af riksdagens längd.

Detta arfvode syntes motionären, med afseende på det ökade anslaget till bokinköp och de i motionen påpekade förhållanden i fråga om bibliotekets tillgänglighet äfven under tiden mellan riksdagarne, som småningom utvecklats sig, numera vara allt för ringa i förhållande till det ansvar och de åligganden, som bibliotekarien hade, och de anspråk, som på honom ställes. Motionären har därför hemställt, att

Riksdagen behagade tilldela nämnde bibliotekarie ett arfvode af 200 kronor, att af honom i början af hvarje månad af året utaf riksdagskostnadsmedlen uppbäras.

Med afseende å hans trägna befattning under riksdagarne, och då han lika väl som andra tjänstemän, hvilka åtnjöte förmån af semester, vore i behof deraf, har motionären vidare hemställt, att bibliotekarien måtte beredas tillfälle att under sommaren på tid, som dertill kunde finnas lämplig, erhålla semester under sex veckor.

Då ifrågavarande bibliotek är staldt under Fullmäktiges i Riksgäldskontoret öfverinseende, har Utskottet från Fullmäktige begärt det yttrande, hvartill förevarande motion kunde föranleda.

Fullmäktiges till följd häraf afgifna utlåtande är af följande innehåll:

“I den mån biblioteket vuxit och till följd deraf blifvit mera gagnande, har detsamma, ursprungligen afsedt endast för Riksdagens, Statsrevisorers och komitéers behof, allt mer och mer anlitats äfven af embetsverken, och detta ej mindre på grund af dess närbelägenhet utan äfven och hufvudsakligen till följd deraf att det i åtskilliga frågor af synnerlig vigt för embetsverken innehåller en rikhaltig och i vissa grenar den inom riket fullständigaste samling arbeten. Utan tvifvel måste bibliotekets uppgift äfven framgent i främsta rummet varda densamma som med dess inrättande afsågs. Om likväl biblioteket ej mindre för de komitéer, hvilka numera icke sällan anlita dess böcker och handlingar, än äfven för embetsverken skall blifva af verksamt gagn, måste detsamma vara tillgängligt åtminstone några timmar hvarje söckendag äfven under den tid, då Riksdagen icke är samlad. Om dessa åsigter vinna godkännande, måste den person, som har bibliotekets tillhandahållande och vård sig anförtrodd, nästan uteslutande deråt egnat sin tid och sina arbetskrafter, i hvilket fall han ock synes böra ega berättigade anspråk att i likhet med öfrige tjänstemän åtnjuta fast anställning med derför bestämda löneförmåner, och Fullmäktige få för den skull hemställa, att Stats-Utskottet ville hos Riksdagen göra framställning derom att en på ordinarie stat aflönad bibliotekarie måtte varda vid Riksdagens bibliotek anställd.

I afseende å löneförmånerna för bibliotekarien, hvilka, enligt motionärens, af Fullmäktige delade åsigt, borde utgå af förslagsanslaget till riksdagskostnader, anse Fullmäktige desamma lämpligen kunna bestämmas med ledning af de vid 1877 års riksdag för tjänstemännen i de lägre lönegraderna vid Kongl. Biblioteket fastställda nya löner samt aflöningen fördelas i lön och tjänstgöringspenningar; och torde, i fråga om tjänstens tillsättande, rätt till semester och pension m. m. böra

tillämpas enahanda grunder, som i sådant afseende äro gällande för Riksgäldskontorets tjänstemän. Om denna Fullmäktiges åsigt skulle af Stats-Utskottet och Riksdagen omfattas, torde Fullmäktige, under hvilkas öfverinseende biblioteket väl fortfarande kommer att lyda, erhålla uppdrag att i den ordning, gällande reglemente föreskrifver, gå i författning om tillsättande af tjänsten, hvars innehafvare skulle blifva likställd med Riksgäldskontorets tjänstemän.

Skulle åter Utskottet icke finna sig kunna till Riksdagen göra framställning om bibliotekarietjänstens ställande på ordinarie stat, få Fullmäktige med anledning af motionen förmåla, att Fullmäktige, som med fästadt afseende på de stegrade anspråken på bibliotekets tillhandahållande visserligen anse någon tillökning i bibliotekariens aflöningsförmåner böra honom beviljas, likväl finna sig icke kunna tillstyrka sagde tillöknings utgående till det i motionen föreslagna belopp, så länge bibliotekariebefattningen bestrides af dess nuvarande innehafvare, hvilken, efter att hafva varit anställd såsom notarie och registrator i Riksgäldskontoret, den 28 Maj 1874 förflyttades på indragningsstat med rättighet för honom att fortfarande uppbära den enligt då gällande aflöningsstat honom tillkommande lön af 3,000 kronor, men med skyldighet att, om Fullmäktige sådant påkalla, åter inträda i tjänstgöring mot erhållande af den enligt den vid återinträdet gällande aflöningsstat bestämda lön och arfvode. Med hänsyn härtill och då i betraktande toges att med bibliotekariebefattningen hittills varit och tills vidare torde komma att blifva förenade fördelarne af fri bostad och vedbrand, anse Fullmäktige, utan att hafva något att erinra mot den nuvarande innehafvarens sätt att sköta befattningen, att, så länge Fullmäktige icke begagna den dem tillkommande rätt att inkalla honom till tjänstgöring i Riksgäldskontoret, det af motionären föreslagna arfvode må, utöfver de öfriga förmåner, hvilka tillkomma den nuvarande innehafvaren af befattningen, för honom utgå med 2,000 kronor årligen.

Då emellertid, ehvad bibliotekarietjänsten blifver tillsatt på ordinarie stat eller fortfarande som hittills skall allenast på förordnande bestridas, befattningen, hvilken, såsom motionären jemväl antydt, ganska tråget och isynnerhet under riksdagarne upptager bibliotekariens tid, synes icke mindre än andra statens eller riksdagens tjänster böra berättiga innehafvaren till någon tids ledighet utan skyldighet till afdrag å lönevilkoren, hafva Fullmäktige ansett, att Riksdagens bibliotekarie hädanefter bör ega rätt till semester under en och en half månad årligen å tid, som Fullmäktige kunna finna lämplig, samt att vikariens ersättning jemväl bör utgå från ofvan nämnda förslagsanslag.

Vid beviljande af denna på ena eller andra sättet höjda aflöning

lärer böra fästas det vilkor, att innehafvaren af befattningen skall vara underkastad den vidsträcktare tjenstgöringsskyldighet och jemkning i åligganden, hvilka Fullmäktiga kunna bestämma.

I händelse Riksdagen skulle besluta den ena eller andra af de utaf Fullmäktige förordade åtgärder i afseende å riksdagsbiblioteket, torde deraf blifva en gifven följd, att de utaf Riksdagen under den 4 Maj 1867 fastställda stadganden för Riksdagens bibliotek och arkiv måste i åtskilliga delar modifieras, och lära i sådant fall Fullmäktige böra erhålla uppdrag att med förslag till erforderliga förändringar och tillägg i nämnda stadganden inkomma.“

Utskottet har ansett skäl ej förefinnas att under nu för handen varande förhållanden föreslå Riksdagen att besluta anställande vid Riksdagens bibliotek af en på ordinarie stat aflönad bibliotekarie; i följd hvaraf Utskottet ej heller haft anledning ingå i pröfning af hvad Fullmäktige i Riksgäldskontoret anført för den händelse att ett dylikt beslut om bibliotekarietjenstens ställande på ordinarie stat komme att af Utskottet ifrågasättas.

Beträffande åter den af Herr Johansson i hans motion föreslagna förhöjning i det till riksdagsbibliotekarien nu utgående arfvode, får Utskottet till en början upplysa, att de bibliotekarien för närvarande anslagna förmåner bestå *dels* i ett dagtraktamente, som utgår så länge Riksdagen varar och hvilket blifvit af 1875 års Riksdag, med bifall till 3:dje punkten af Stats-Utskottets Utlåtande N:r 89, bestämdt till tio kronor, *dels* ock i Riksdagens, enligt § 21 af Riksgäldskontorets nu gällande reglemente, gjorda medgifvande, att bibliotekets föreståndare må bebo den lägenhet inom Riksdagens hus, som af Fullmäktige i Riksgäldskontoret åt honom anvisas, samt till densamma erhålla nödig vedbrand. Dessa aflöningsförmåner synas väl ringa i förhållande till de göromål, som numera, i följd af bibliotekets ansenliga tillväxt och deraf föranledda flitigare begagnande, bibliotekarien åligga. I följd häraf och med afseende å angelägenheten deraf att bibliotekarien må kunna temligen odeladt egna sin tid åt biblioteksgöromålen, anser Utskottet, lika med såväl Fullmäktige som motionären i ämnet, en förhöjning i aflöningen böra ega rum; hvarjemte och enär bibliotekariens arbete påkallas ej blott under Riksdagens sammanvaro, utan äfven i ej ringa mån under tiden mellan Riksdagarne, arfvodet torde böra utgå ej såsom hittills endast för den tid, då Riksdagen är församlad, utan för år. Beträffande arfvodets belopp, har Utskottet, med afseende å hvad Fullmäktige i sitt ofvanintagna utlåtande anført, ej ansett skäl för närvarande förefinnas att bestämma detsamma högre än Fullmäktige föreslagit, eller 2,000 kronor årligen, hvilket arfvode torde böra,

i likhet med tjänstgöringspenningarne vid Riksgäldskontoret, månadsvis utgå.

Förändrade förhållanden påkalla numera en omarbetning af de utaf 1867 års Riksdag fastställda stadganden rörande Riksdagens arkiv och bibliotek samt ett noggrannare bestämmande af bibliotekariens åligganden, särskildt för tiden mellan Riksdagarne. Som likväl Fullmäktige i Riksgäldskontoret, som hafva öfverinseendet öfver biblioteket, i sådant afseende torde böra afgifva förslag, innan beslut i ämnet af Riksdagen fattas, men ett sådant förslag ej lärer kunna förr än till nästa Riksdag inkomma, synes intet annat beslut för det närvarande kunna i sammanhang med den förhöjda aflöningens beviljande lämpligen fattas, än att bibliotekarien, intill dess att hans tjänstegöromål kunna varda af Riksdagen bestämda, skall vara underkastad den tjänstgöringsskyldighet, som Fullmäktige i Riksgäldskontoret må finna skäl honom ålägga.

Mot förslaget om semester för Riksdagsbibliotekarien har Utskottet ej annan erinran att göra än att tiden för semesterns åtnjutande synes böra bestämmas, icke, såsom föreslaget blifvit, till en och en half månad, utan — i öfverensstämmelse med gällande föreskrifter angående dylik ledighet för innehafvare af andra tjänstebefattningar af lika grad med ifrågavarande bibliotekariebefattning — till en månad; och får Utskottet, på grund af hvad ofvan anförts, hemställa,

a) att Herr Johanssons förevarande motion må på det sätt af Riksdagens bifallas, att aflöningen åt Riksdagens bibliotekarie, för tiden från innevarande års början räknadt, bestämmas till tvåtusen kronor för år, att af förslagsanslaget till riksdagskostnader såsom arfvode utgå och, efter afdrag för innevarande år af hvad bibliotekarien, med tillämpning af hittills gällande bestämmelser, vid denna Riksdags slut må hafva under året såsom dagtraktamente uppburit, månadsvis af Riksgäldskontoret till bibliotekarien utbetalas;

b) att Riksdagens bibliotekarie må, utan afdrag å det i nästföregående moment a) omförmälda arfvode, åtnjuta semester under en månad årligen å tid, som Fullmäktige i Riksgäldskontoret bestämma samt att godtgörelse åt den person, som under bibliotekariens semester bestrider hans befattning, må ur förslags-

anslaget till riksdagskostnader af Riksgäldskontoret utbetalas;

c) att Riksdagen må åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret uppdraga att till nästa Riksdag inkomma med förslag till de förändrade bestämmelser rörande Riksdagens arkiv och bibliotek äfvensom angående riksdagsbibliotekariens tjänsteåligganden, som kunna finnas erforderliga; samt

d) att riksdagsbibliotekarien, intilldess att hans tjänstegöromål kunna varda af Riksdagen bestämda, skall vara underkastad den tjänstgöringsskyldighet, som Fullmäktige i Riksgäldskontoret må finna skäl honom ålägga.

Stockholm den 29 Mars 1881.

På Stats-Utskottets vägnar:

E. KEY.
